

Yaşamın Zıtlığındaki Denge

Tülay Çellek

tcellek@yildiz.edu.tr

Yıldız Teknik Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi

“Zıtlık” deyince aklıma ilk gelen “birlik” sözcüğü olur. Zıtlık deyince hemen çağrışan “denge” sözcüğü yaşam bulur zihnimde. Zıtlık karşıtlığını içinde barındırır. Ve karşıtlığını doğurur.

Öğrencilerime bariz bir şekilde zıtlığı gösteren saydamları izletirken yaşamda zıtlık konusunda bana örnek verebilir misiniz, diye sordum. Söyleşilerde çokça yaşanan derste de yaşıyor. Soru soramamak ve konuşmamak ve de örnekleyememek. Soru sorulduğunda şaşkınlık yaşamak. Şaşkınlık zamanlarını geçirsinler diye erkek - kadın dedim. Arkası gelmeye başladı yavaşça. Islak - kuru, gece - gündüz, kapalı - açık, gibi...

Zıtların birliği, zıtların dengesi, her olay kendi zıtlığını doğurur. Zıt gitme, zıddıma gidiyorsun. Zıtlık yapma. Ne kadar zıtlar değil mi? Kontrast olmuş-zıt olmuş. Yaşamda, dilde yerini alıyor zıtlık. Zıt derken dışarıda bırakılan aslında içimizde olan.

Yumurtanın sarısını seven ben, beyazını seven arkadaşla değiş tokuş yapardık. Bu zıtlık işimize yarıyordu çünkü. Bizi tamamlıyordu. Uyku-uykusuzluk. Güzel-çirkin. Yumuşak başlıdır - sert başlıdır. Beyaz gibi iyimser, siyah gibi karamsar. Ekmeğin kıyısını sever. Ekmeğin içini sevenle iyi anlaşır.

Sözcük anlamıyla zıtlık; karşıtlık, karşıt olma, çelişki olarak ele alınmaktadır. Zıtlık-karşıtlık kavramına geniş kapsamıyla bakıldığında, evrende her şeyin karşıtlıklar dengesi içinde oluştuğunu görürüz. Bu sosyal yapıda da, biçimsel yapıda da böyledir ve zıtlık yoksa hareket yoktur, varlık yoktur, süreç yoktur. Sanki hayat yoktur. Yaşamla ölüm zıtlığı gibi... Sanat açısından değerli görülen her yapıtta kuşkusuz çok iyi çözümlenmiş kontrast bir denge vardır. Bir şeyin değerlendirilmesinde karşıtlıklar daima ön plandadır. Zıtlıkta denge kurulması bir çok şeyi çözümlenecektir. Çünkü görsel anlamda en önemli belirleyici özellik zıtlık kavramındadır. Bu karşıtlığın boyutu, alımlanması bireye göre değişir. Bazılarında şiddetli, bazılarında yumuşak olabilir. Bazılarında değerli, bazılarında sıradan, bazılarında da değersiz olabilir. Bir zıtlık daha. Bireysel farklılıklara dayanan. Bu ayrıcalıkla zenginleşen dünyamız. Farklı renklerde, zıtlığa dayanan boyutta. Bir topluluğun çorbayı yemekten önce, diğer topluluğun yemekten sonra içmesi. Birinin doğayı, diğerinin insanı model alması. Birinin sanatta, diğerinin bilimde ilerlemesi. Şu çeşitliliğe ve doğurduğu zenginliğe bakınız.

Ölçü zıtlığı, aralık zıtlığı, renk zıtlığı, doku zıtlığı, biçim, üslup zıtlıkları ilgi topladığı ve canlılık yarattığı için önemlidir. Örnekleri çoğaltmak mümkündür. Uzun - kısa, kalın - ince, dar - geniş, yuvarlak - köşeli, sert - yumuşak, mat - parlak, kuru - ıslak, hafif - ağır, siyah - beyaz vs.

Zıtlık konusundaki uygulamalarda; resim ve fotoğraflardan yararlanılarak anlam bağlamında zıtlık yaratacak bir yapıt üretilebilir. Bir yaşam kurgulanabilir zıtlık özünde. Anlam yanında biçimsel tarzda zıtlık kavramından yararlanılarak çalışma yapılabilir. Zıt malzemeler birlikte kullanılarak çalışılabilir vs. Hani birbiriyle hiç ilişkisi görünmeyen ama yaratıcılık bağlamında değer bulan ilişkilendirmelerle. Biri yazar. Biri çizer. Biri düşünür. Biri yaratır, diğeri uygular. Tamamlayan zıtlıklar, zenginleştiren zıtlıklar, çeşitleyen zıtlıklar. Ayıran zıtlıklar. Ya sizin zıtlığınız!...

Heinz Scholnhammer

“Contrast II”